

„Pravljica”
o dobrih
ljudeh

str. 2

Boži
bič

str. 3

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 14. marca 1991 · Leto I, št. 3 · Cena 10 forintov

O(D)ŠKODOVANI

O porabskih kmetih nisem govoril zato, ker so z usnutkom zakona (törvénytervezet) zajeti njihovi zahtevki. Resnici na ljubo pa je treba povedati tudi to, da je slovensko Porabje edino območje na Madžarskem, kjer je del gozdov še vedno v zasebni lasti (magántulajdonban).

Hude parlamentarne debate o odškodnini (kártalanítás) so neobvladljive. Ne samo zaradi nasprotujočih si političnih stališč posameznih strank, temveč v prvi vrsti zavoljo katastrofalnega gospodarskega položaja v državi. Nihče ne ugovarja, da je potrebno nekdanjim razlaščenecem (kárvalott) vrniti v celoti ali vsaj delno tisto, kar je bilo njihovo: gozd, zemljo, hišo itd. Vendar država trenutno nima gmotnih sredstev (anyag eszközök) za to.

Stranka malih lastnikov (Kisgazda Párt) kot eden od koalicijskih partnerjev vztraja pri datumu: 8. junij 1949. Do tega časa je bila namreč končana delitev zemlje po vojni, zato naj bi ta termin služil kot izhodiščna točka za odškodovanje.

In ravno ta datum najbolj moti pripadnike nemške narodnosti na Madžarskem. Oni so bili razlaščeni (vagyonuktól megfosztva) pred tem časom. Njihov križev pot se je začel 22. decembra 1944, s tajnim sovjetskim ukazom št. 0060, ko so se začele deportacije desetisočev madžarskih Nemcev v Sovjetsko zvezo. Zaplembe (elkobzások) njihovega premoženja pa so se pričele l. 1945, se nato nadaljevale v letih 1946, 1947, 1948. V teh letih so bili izgoni iz Madžarske v Nemčijo, pa deportacije v notranjost države. Leta 1945, ko so na Madžarskem nase-

lili že dolgo časa potujoče Madžare iz Transilvanije (bukovinai székelyek), ki so bili brez doma, so ponovno deportirali Nemce, kakih 20 tisoč. Tokrat v taborišče v kraju Lengyeli, da bi begunci iz južne Transilvanije lahko dobili streho nad glavo. Leta 1949 je sledila t. i. izmenjava prebivalstva (lakosságcsere) med Madžarsko in Slovaško. Slovaki z Madžarskega so se preselili na Slovaško, Madžari s Slovaškega pa na Madžarsko. Slednji so bili premožnejši kot odhajajoči Slovaki, zato jim je bilo po pogodbi treba zagotoviti enake razmere, kakršne so imeli doma na Slovaškem. Zato so morali Nemci spet prepustiti svoje domove prišlekom.

Na Madžarskem živi približno četrtr milijona Nemcev. Okoli dve tretjini ljudi nemškega porekla je bilo v večji ali manjši meri razlaščeno. Gre napr. za 350 – 400 tisoč oralov ze-

mlje, ki jim je bila odvzeta, da o drugih nepremičninah (ingatlanok) niti ne govorimo.

Zveza Nemcev na Madžarskem je pred kratkim začela podpisno akcijo, s katero želijo protestirati pri skupščini, češ, naj se z začetno letnico 1949 Nemci ne izključijo iz načrtovanega procesa gospodarske rehabilitacije.

Francek Mukič

ČASOPIS PORABJE
LAHKO DOBITE NA VSAKI ŠOLI, V VSAKI TRGOVINI, V MONOŠTRU PA V PISARNI SLOVENSKE ZVEZE.

Od vas smo zvedli...

... da ste v novinaj Porabje parštieli, da nan novine štampajo v Murski Soboti zaupston. Pitali ste nas, zakaj tie odavamo novine za pejnaze?

Istina je, da štampanje plača slovenska vlada (szlovén kormány). Pri novinaj je pa ešjte druga ceringa tó. Eden tyedan moramo materijal f Soboto pieliti, drudji tyedan pa novine domau parpielati pa raztalati po bautaj, šaulaj. Vej pa tak vejte, da je bencin fejs dragi. Tistin, štieri se dalač držijo, pa so naročili (megrendelni) naše novine, moramo po pošti poslati. Pa tistin, steri pišejo, nika moramo plačati. Vej pa vejte, ka gnesden zaupston nika ne dobite. Za deset forintof pa ešjte telko nej.

=====

... da ste tau tó pamet zieli, ka je naša zveza dobila z državnega proračuna (állami költségvetés) 7,5 milijona forinta. Sakša ves bi rada s tauga malo mejla. (Sančarge faro zidajo, na tau bi núcali, f Števanofca pa za šaulo. . .). Lopau vas prosimo, malo ešjte počakajte. Vej pa pejnaza so nan ešjte nej doula poslali v Monošter. Nika se ne bojte, té pejnaze so za tau, ka je čiedno (pametno) gorponúcamo.

+++++

... da eni težko čakajo, da njin poštarca ali poštar parnasé Vestník. Če kakšen den ali dva zamidi, tie se že bojijo, ka njin ga niedo vieč s Sobote pošiljali. Vúpajmo, ka za en cajt te naše novine Porabje ranč tak težko čakali.

Do tistogamau vas lopau pozdravla:

Marijana Sukič

Po železnici do Monoštra?

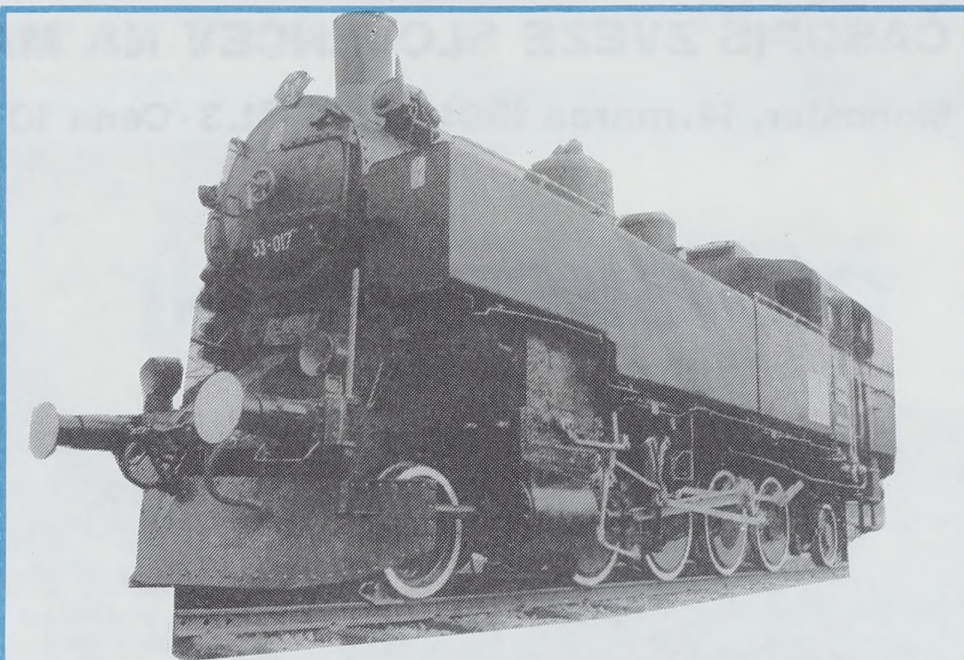
ZA POVEZAVO TUDI PORABSKI SLOVENC

Goričanci, tisti proti Hodošu in do mejnega prehoda Bajansenye, so sicer dobili asfaltirano cesto (ki na nekaterih mestih ne zasluži tega imena), vendar so prepričani, da je bila ukinitve železniške proge neumestna. Če so že morali ukiniti promet, naj bi pustili železniški nasip in tračnice. Za vsak primer.

Tudi vnovična, a žal še neuspešna prizadevanja, da bi zopet povezali Goričko in Madžarsko z železniško progo, so stara vsaj deset, bolje petnajst let. Toda še zmeraj je vse pri pogovorih. Med slednje sodi tudi nedavni obisk delegacije madžarskih železnic (MÁV) na Železniškem gospodarstvu. V Ljubljani so se pogovarjali o dveh različicah železniške povezave: prva bi bila obnovitev nekdanje povezave prek Hodoša, druga pa prek Martinja do Monoštra. Druga ima, vsaj za zdaj, več možnosti, strokovnjaki pa pravijo, da bi tu prepeljali letno 3 milijone ton blaga, kar opravičuje vnovično železniško povezavo.

V razmišljanja o železniški povezavi se je z zanimivim člankom v neodvisnem Dnevniku vključil tudi upokojeni diplomat in nekdanji predsednik republike vlade Rudi Čačinovič, sicer najboljši slovenski poznavalec razmer na Madžarskem. Razgrnil je nekatera manj znana, tudi osebna prizadevanja za železniško povezavo Slovenije z Madžarsko, zlasti pogovore z nekdanjim madžarskim finančnim ministrom dr. Lajosem Faluvegijem.

Večina Goričancev še ni prebolela ukinitve železniške povezave med Mursko Soboto in Hodošem, čeprav sta od tedaj minili že več kot dve desetletji. Zato je tudi ideja (in želja) po vnovični vzpostavitvi železniške povezave z Goričkim stara ravno toliko, kot ukinitve proge.

K temu posnetku iz Vestnikovega arhiva lahko pripišemo, da ne bo ostalo samo pri obisku vodstva madžarskih železnic v Ljubljani, ampak bodo že prihodnji teden v Mariboru nadaljevali pogovore z vodstvom železniškega podjetja v Sombotelu. O čem se bodo pogovarjali v Mariboru, zlasti pa, kako se bodo dogovorili, bomo pisali v prihodnji številki našega časnika.

Na kratko: madžarski ministar je predlagal progo od Monoštra do Murske Sobote, vendar je naša stran zadevo "proučevala" tako dolgo, da so se

Madžari premislili oziroma niso imeli denarja za svoj delež. Zato so tudi postavili pogoje, za katere so vnaprej vedeli, da jih Slovenija ne bo sprejela.

Res jih ni, zato povezave še nimamo, kako pa se bodo razpletli pogovori v Ljubljani, bomo pisali tudi v našem časniku. Kajti prepričani smo, da bi bila ob meddržavnem mejnem prehodu Gornji Senik-Martinje za Porabje koristna

tudi železniška povezava s Slovenijo — tja do pristanišča v Kopru.

eR

V enoj vesi je živala ena držina. Žena, mož i šest mlajšof. Lupau so živali pa so veseli bili do 1948 leta. Tie njen je oča mrau pa so mlajši z materjof sami ostali. Najvekša či je bila 18 lejt stara, najmenksi sin pa 8 lejt. Njini žitek je po tistin žalostan bijo. Veliki sarmactja so bili. Da so najstarejšo či Marijo Varaša v duanovo fabriko guorazeli, tie njen je malo lažej bilau. Malo grūnta so meli pa dvej krava, s tauga so živali. Dva sina sta po svejta odišla na baukši kraj. Mati se je s štirimi mlajši tadala mantrala. Baugi vala, so fsi guora zrasli. Dvej najstarejše čeri sta se oženile pa sta kraj od dauma odišle. Doma je ostala mati z dvōmi dejkli.

Oktober 1952. so prišli v ves avoštja (uslužbenci državne varnosti) pa so eno dejklo tapielali. Mati pa menkša či so dva mejsaca

"Pravljica" o dobrih ljudeh

"O, KAKO JE DUGA, DUGA PAUT. . ."

čakali, da domau prida. Té cajt so sikši vačer sodactja prišli pa so iskali pismo od brata, steri je na črno odišo prejk granice. Ka so pismo nej najšli, so fse različali, postalino pa gvant z omara. Če so je kaj pitali, zakoj tau delajo, so prali, naj si čuoba zaprejo (Pofa be!).

Žitak je išo po svoji pauti...

Eno nauč, da je dejkla svojoga lūblenoga čakala, so rogatali po dveraj. Ona leti, dvera odpre pa se šče k svojoma lūblenoma stisniti. Gnauk samo nika trdo čūti,

ka njej fejs srce tejži. Da posvejt vuždje, vidi 6 avošof s pistoli. V tjunjo so prišli pa so prali:

"Pet minut časa mata, ka se ftjūp spatjivata, petkilski pak lieko mata!"

Mati so se tak parstrašili, ka so si spaudnjo alo na gvant oblekli. Či se je smejala, da je mater tak vidla. Sodak se je na njau zdrau:

"Ka se smedješ, vejš, kama mo te pelali?"

Ona je prajla:

"Z nape (térkép) nas ne moreta dola pelati."

Tie je dejkla v ižo išla, ka je stejla s stejna tjejp Ježoša

pa Marije duolazeti. Eden sodak je k njej skuočo pa je za tjejp zgrabō. Pito jo je:

"Ka ščeš s tau Marijof, če ti je do tejpgamau nej pomagala, potejn ti tō neda!"

Tjejp je duola lūčo pa po njen skako. Dejkla je mislila, ka se njej srce razpauči. Tie je omar odprla pa je edno blazino, edan vantjš pa eno par gvanta v lijan zvezala.

Da so od iže šli, je z materjof vred nazaj poglednila na svoj daum. Nejsō pa pauti šli, gnali so je po ogrda, naj je ništje ne vidi. Šli so na občino (tanács), klūča od iže so mogli duoladati. Na motor (tovornjak) so je spatjivali.

Odpravili so se na dugo, dugo paut. Tau je bilau v noči 3. januara 1953.

Zapisała:
Katarina Hirnök
(nadaljevanje)

OD SLOVENIJE...

OD ODCEPITVE K RAZDRUŽITVI

Potem ko je nekaj časa v besednjaku slovenskih politikov prevladovala beseda odcepitev, je zdaj prišla na plano razdružitev. Slovenski parlament je tako sprejel resolucijo o sporazumni razdružitvi Socialistične federativne republike Jugoslavije in oblikovanje Slovenije kot samostojne, suverene in neodvisne države. In kaj pravijo ob tem Slovenci? Po anketi časopisa Delo jih je 64 odstotkov reklo "da", in to predvsem zato, ker jim v Sloveniji slabše kot v Jugoslaviji ne more biti. Tistih 20 odstotkov, ki jih je odgovorilo z "ne", pa meni, da se sami nismo sposobni organizirati.

PREDSTAVNIŠTVO SLOVENIJE TUDI V BUDIMPEŠTI?

Pot k osamosvajanju Slovenije vodi tudi prek samostojne zunanje politike in odpiranja predstavništev v svetu. Republika Slovenija ima že nekaj pooblaščenih predstavnikov, in sicer na Dunaju, v Washingtonu, Bruslju, Moskvi, Pragi, Luksemburgu, Rimu in Abidžanu. Letos pa naj bi odprli še predstavništva v Parizu, Münchnu, Sidneju in tudi v Budimpešti.

V OBDOBJU TUDI O SOMBOTELSKI KATEDRI

Oddelek za slovske jezike in književnost, Seminar slovskega jezika, literature in kulture ter znanstveni inštitut Filozofske fakultete v Ljubljani že vrsto let kot plod mednarodnih simpozijev o posameznih obdobjih slovske preteklosti izdajajo zbornike v zbirki Obdobje. Izšla je enajsta številka, posvečena času slovskega narodnega preroda. V njej je 28 razprav, med njimi tudi prispevek Karla Gadanyija o vlogi Katedre za slovski jezik in književnost pri izobraževanju narodnostnih učiteljev v Sombotelu.

KOKAINSKÉ BANANE

V koprski luki so delavci med pretovarjanjem ujeli v mrežo 20-kilogramski ulov. Tokrat to niso bile ribe, ampak čisti kokain, mamilo, ki je vredno več kot milijon mark. Kokainska pošiljka se je skrivala med tovorom banan, ki jih je iz Kolumbije v koprsko luko pod nizozemsko zastavo pripeljala ladja Normandic.

BOŽI BIČ

OSMI MAREC

BALAŠKINOVA TONINA (ANTALA MUKIČA) Z MONOŠTRA JE BOŽI BIČ (KAP) SEJKO.

"Pau tejla je fertik. Prava rauka, nauga pa okau."

— Depa pravo rokau že zato fejst leko gibate.

"Ja, ka sa odo na fčenjé k padari. Sa mogo dastau mejsiti pa z valekon delati."

— Tau, ka zdaj malo bole na žmetni gučite, je tó od toga, ka vas je boži bič sejko?

"Ja, pa s pravof okauf na vidin tó nej. Ge sa tau nej brodo, ka ge tak priden."

— Istina, ka da ste fkúp spadnili, ste enoga maloga človeka vidli?

"Vúdo sa. Takši mali človek je būu pa bič emo. Z bičon je name f sejko gnauk. Te sa ge fkúp spadno, pa potiston ge več na vejn nikanej."

— Te ste rejsan vidli tistoga maloga človeka? Aj pa samo ponoriji pravite?

"Vúdo sa! Par moji duši, ka sa vúdo! Če bi nej vúdo, te bi nej znau gučati. Ka potontistoga delo z menof, da sa fkúp spadno, na vejn. Samo f špitalaj sa k sebi prišo."

— Pa kak velki je būu ti sti mali človek?

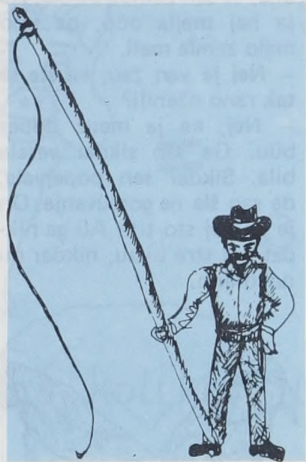
"Daset centinof. Takši je būu, kak pravi človek. Klauk je emo pa fse, depa gučo nikanej."

— Moški je būu aj pa po-

jep (fant)?

"Moški, moški, vej pa je takše velke badjusi (brke) emo, kak tvoj oča. Eške gnesnaden ga itak vidin."

— Čujte, vi mate ene takše knige tó, gé vögleda-

te, ka znanuje, če se človeki tau aj tisto senja. . . Ste pravili, ka prva, kak ste batežni (bolni)gratali, sa van je tó nika špajsnoga senjalo

"Té knige pravico pišejo! Pravico. Napriliko tau, če sa kaula (voz) gorobarnejo, te mrtvec baude. Tau geste nutri pa tau fse dan valati (verjamem)"

— Tau zato fse nej tarbej dati valati, nej!

"Ge dan valati! Tau je istina gé! Tau ranč tak, če

človeki mejki zaub grata, te nakak marge. . ."

— Vi ste venak (verjetno) vórni tó?

"Ja, samo na moren f cerkev ojti boga molit. Tak zato dihovnik pride k nan domau, ka ma spovej. Dostakrat bi rad ušo domau na Gorenji Sinik tó, depa na moren titi po bargej."

— Dje, ge van tau žalejn, ka aj zato s ken bole ozdravite, ka te té leko malo v rojstno ves, k brati pa sestri tó šli, ka ste vi zato eške nej tak stari. . .

"59, depa daset mejtarof leko den, pa te trúden gratan. Boži bič je li boži bič. Tak, kak krava. Če leko vlačé, te tak vlačé, če pa na more, te go pa tak zaman sejkaš z bičon. . . Moja nauka je že takša, kak žalezlo. . ."

— Njajte, njajte, ka ste prste tó nej mogli gibati, zdaj pa že zato migate.

"Ja, ka sa dosta vóvaleko dastau, pa rejžen krú pa masau. Pa že zato s pravo rokauf leko tó gejn, prva pa sa samo z lejvo leko djo. . . Ge tak šken (hočem), ka aj bauden krepek. . ."

Francek Mukič

Narisala: Marija Kozar

Pomlad že trka na naša vrata in mi moški in fantje v Porabju že komaj čakamo na dan žena. Ob tem lepem prazniku obljublamo, da ne bomo več pili, da ne bomo gledali drugih žensk in da vam bomo prinesli zvezde z neba. Vam pa, punce, dekleta in ženske v Porabju, želimo, da ostanete tako lepe, vesele in pridne, kot ste bile do zdaj.

Namesto tisočih rož, ki ste si jih zaslužile, vam čestitam v imenu Slovenske Zveze na Madžarskem.

Jože Hirnök

"Mladi" v penzijo!

Posledice gospodarske krize se pojavljajo tudi v naših krajih, kajti tovarne v Monoštru imajo vse več težav s poslovanjem. Večji del vzhodnega trga so zgubile, na zahodnega pa ne morejo zaradi slabe kakovosti izdelkov.

se tan dielo kak kovač. Za té lejšta se zdaj daubo jubiljeno nagrado (jutalom), 15 djezaro forintof."

— Zakoj ste pa tie f penzijo šli?

"Fabrik je malo diela emo, tie so si pa tak zbrodili, ka tisti, stere že samo 5 lejt ma do penzije, leko de v penzijo. Dja se zdaj 52 lejšta star. Zatau, ka se dielo kak kovač — tan je pa fejs vrauča bilau — se leko prven f penzijo išo."

— Že kaj vejte, tjelko penzije ta mieli?

"Zdaj štja ne vejn, da pa tak mislim, ka eno 8 djezero vejn-drik dobin, ka smo mi nej tak lagvo služili."

— Zdaj te pa tie samo počivali, pa pozabite na kosé pa na motike.

"F fabrik več nemo dielat ojdo, doma mo dielo. Doma mammo svinjé pa maro, polago mo pa grúnt dielo."

— Nej ste fejs žalostni bili, ka sta mogli tak rano f penzijo titi?

"Ej so pa s fabrika več šli, nej samo dja san. Fsi smo radi bili, ka smo tau parduživali. Samo sto vej, kak dugo mo živali, kak de nas zdravdja pielalo."

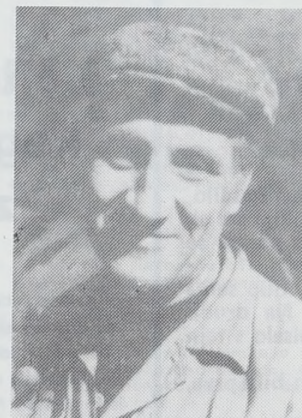
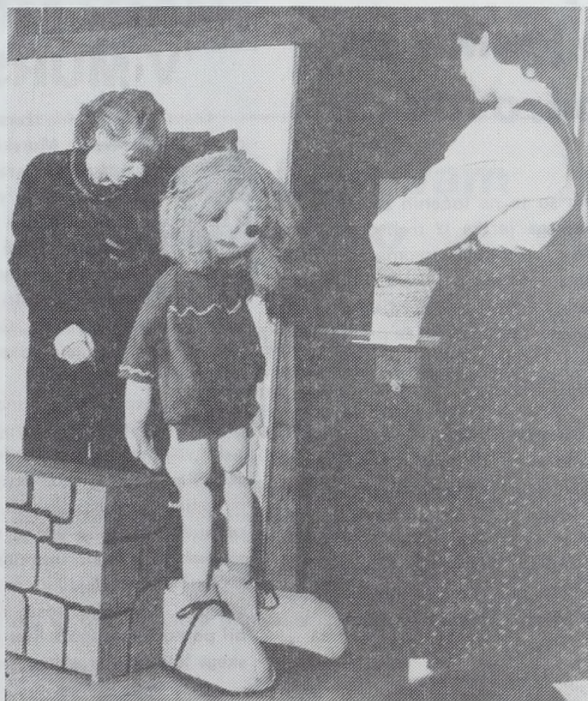
Tiborju Korpiču želimo, da bi lahko še dolga leta užival pokojnino, ki si jo je zaslužil s težkim delom.

M.S.

"Palčki" v Murski Soboti

Lutkovna skupina Palčki z osnovne šole na Gornjem Seniku se je pred dnevi predstavila v Murski Soboti na občinskem tekmovanju lutkarjev, ki ga je pripravila Zveza kulturnih organizacij občine Murska Sobota. Poleg Gornjeseničanov (nastopili so: Ester Šulič, Klara Dravec, Gabor Bajzek, Renata Čizmaš in Amanda Horvath) so se predstavili še mladi lutkarji iz Dokle-zovja in Murske Sobote.

Tudi najnovejša igrca z naslovom O deklici, ki je prehitro rasla, je pokazala, da mladi porabski lutkarji (ob pomoči režiserke Jožice Roš in mentorice Klare Fodor) že nekaj let ohranjajo kakovostno raven, tako pri jezikovnem znanju kot pri igranju in uporabi lutk. To je priznal tudi ocenjevalec tekmovanja, strokovnjak s področja lutkarstva, Tine Varl. Gornjeseničani se bodo čez nekaj dni predstavili tudi na območnem srečanju lutkarjev v Gornji Radgoni.

Kako iz teh težav? Tovarne se poskušajo rešiti na vse mogoče načine. Iščejo tuje poslovne partnerje ali pošiljajo ljudi predčasno v pokoj. Na ta način se je za en čas "rešila" tudi tovarna kos. Od začetka leta so upokojili kar 60 sorazmerno mladih delavcev.

Enega med njimi smo obiskali, da bi zvedeli, kako se počuti kot "mladi penzionist".

"Zovén se Tibor Korpič, po domače Šauštarstji Tibi. 56. leta se prišo f fabrik dielat, 35 lejt

GORIČKI IN PORABSKI PISATELJ LOJZE KOZAR

Že pred dvesto leti smo imeli moše iz naših krajev, ki so našim prednikom in tudi za nas pisali poučne in zabavne knjige. Dolgo pa nismo dobili pisatelja, ki bi v knjigi opisoval življenje naših, domačih ljudi. Kmalu po prvi vojski je Matija Malešič, v pravni službi v Soboti, napisal nekaj krajših povesti o prekmurskem življenju, predvsem pa povest *Kruh* (1926), v kateri je pokazal težko življenje sezonskih delavcev, ki so hodili na ogrske marofe na delo. To je prva prekmurska povest, ki se dogaja na našem Goričkem, imenuje pa tudi druge, ravenske in dolinske kraje. Čez nekaj let je začel Miško Kranjec pisati svoje povesti in romane predvsem iz dolinskega življenja. Toda Kranjec je živel samo pisateljstvu in je lahko ob različnih podporah in službah napisal toliko knjig.

Tri desetletja za njim je nastopil prvi gorički pisatelj s prvo knjigo. To je zdaj že osemdesetletni **Lojze Kozar**, ki so se ga lani spomnili v Soboti z razstavo njegovih spisov, z nastopom na slovenski televiziji in z mnogimi članki. Kozar je tudi porabski pisatelj, saj se je narodil v Martinju 11. novembra 1910, krščen pa je bil v njihovi tedanji farni cerkvi na Gorenjem Seniku. Saj je bil to še čas, ko ni bilo državne meje, ko smo vsi bili "vogrski Slovenci" v Slovenski okroglini, kakor je že 1780 imenoval pisatelj Miklós Küzmič našo krajino. In izraza Porabje ni nihče poznal. Malo pred začetkom svetovne vojne jima je z bratom umrla mati in zanju sta skrbeli babica in teta. Oče je moral za več let na vojsko. Komaj je začel obiskovati madžarsko šolo, so nastopili prevratni časi z boljševismom na Ogrskem, nato pa v avgustu 1919 združitve Slovenske krajine s preostalimi Slovenijo in Jugoslavijo. Odslej so našo krajino uradno imenovali Prekmurje, na Madžarskem pa je ostalo osem slovenskih vasi do Monoštra, kjer se je domača beseda ohra-

nila zunaj doma le v cerkvi in v šoli pri verouku. Eno edino Knigo čtenyá so dobili malo pred drugo vojsko.

Kozar je začel čez čas obiskovati odprto slovensko šolo, kjer se je le malo naučil knjižne slovenščine. Vendar je — malo starejši — prišel v sobočko gimnazijo, kjer se je kmalu izkazal z dobrimi slovenskimi nalogami. Zadnja dva razreda je dokončal na Ptuju, kjer je že vneto čital slovenske knjige. Nato je študiral bogoslovje v Mariboru, začel je pisati krajše črtice za prekmurski tednik *Nóvine*, pisal pesmi, pel v zboru in se vadil v dirigiranju ter slikanju. Vse to mu je pozneje prav prišlo. Že kot dijak je veliko igral, tako da se je navadil režirati igre mladine po svojih kaplanskih mestih.

Po posvečenju je bil kaplan v raznih štajerskih krajih, malo pred začetkom vojske je prišel v Turnišče. Kako so slovenski duhovniki v Prekmurju doživeli prihod Madžarov 1941, je Kozar opisal v svoji zadnji knjigi *Neuničljivo upanje*. Ker so vedeli, da so duhovniki pri nas od nekdanje glavne opora narodnosti, je madžarska oblast dala premestiti vse kaplane na madžarske župnije sombotelske škofije. Tam so se morali učiti madžarsčine, da so lahko v njej učili in pridigali. Tako je prišel Kozar v Kermedin, kjer se je imel zahvaliti naklonjenosti pametnega župnika, ki ni verjel v nemško zmago, da je srečno dokončal to "babilonsko sužnost".

Zasliševali so ga, češ da podpira komuniste, zmerjali so ga: "te partizán fráter!" Tudi to opisuje pisatelj v zadnji knjigi in raznih črticah. Tudi po prihodu ruske vojske mu je grozila nevarnost, moral je večinoma peš domov.

Vilko Novak
(nadaljevanje)

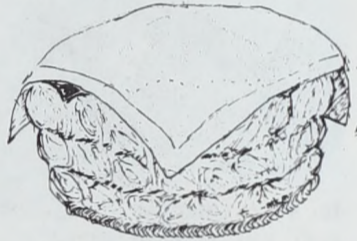
Krstitke f Taranyi

Strina Mariška Kozma, etognauk ste nan parpovedali o gostüvanji. Kak ste se pa vi oženili?

— Da san petnajst lejt stara bila, te san zámož odišla. Ka sa nej mejla očo, pa smo malo zemle meli.

— Nej je van žau, ka ste se tak rano oženili?

— Nej, ka je mauž dober būu. Ge san sikdar vesela bila. Sikdar sen popejvala, da san šla na gostüvanje. On je pa nej sto titi. Ali ga nikdar nej stra bilau, nikdar mi nej brano.

— Da ste se oženili, gé ste doma bili?

— Dvej leti san sneja bila. Te san pravla: ajdemo domau, mami. Tü sako zajtro repa pa zeldje bilau. Ge san tak nevolna bila da san z malin dečkon noseča bila. Sigdar so mlejko kújali. Mlejko san ge nej mogla pogesti. Komaj san podjela, že sam vövrsla, ka mi nej dobro bilau.

— Kak ste si botro pa bote-
ra vöodabrali?

— Da san prvoga maloga

dečka rodila, te kuma (botra) ešče dekla bila, pa so te stara žena nesli maloga dečka krstit. Da je kuma moža zela, te da je ona mejla, te san dje nesla. Da san pa ešče ge mejla drügoga pa tretjoga, te je pa ona nesla. Pa smo si etak bili kumini (botrina). Dačas, ka je nej zamož odišla, smo si s starimi bili kumini (botrina). — Kak je bilau krstitke? — Inda je tak bilau, daso se mala deca stvaurila, te so na štiri aj pet dni velko karblačo, pasito, parnesli tá k ženi. Cejla familija je dobro župo, fanke, reteše djejla. Da so malo vekša bila deca, te so krstitje redili, ka so prišli kumini (botrina). Veuko krstitje je bilau, fsi so se nadjeli. Da je že štiri kedne staro bilau dejte, te smo šli f cerkef. Pa te, po tiston smo smeli samo ta vö na paut. Dačas je nej slobaudno bilau na paut iti, dok je nej pop aldas dau.

— Botrina je žlata?

— Nej prava, de pa kumini (botrina) so na prvon mesti. Moj oča so pred izöf kume klobuk zdignili te tö, da nišče nej būu vanej: "Falen bojdi Jezus Kristuš!—Amen, na fse vöke, kuma!"

Marija Kozar

Lübezen pa bogastvo

Tau se čüjo, ka se je v našoj vesi zgudilo, ka sta se dva radiva mejla. Oblúbila sta si, ka se oženita. Šla sta na pisalo pa sta se dala nouta spisati par puopa.

Vačer so si dejklini starištja ftjüp seli s stariši ednuga drugoga pojba. Na drudji den je una od drudjin išla na pisalo s tejn drudjin ladjenon.

Za inda svejta je nej lübezen bila prva, litji bogastvo.

Za inda svejta se je zgudilo, ka prven, kak so se žienili, so dejklini pa pojba starištja ftjüp seli. Mlada so ftjüp spravljali. Dejklini starištja so obiečali, če pojap zema njino dejklo, tie ma eno talico dajo.

Šli so f cirtjaf na zdavanja. Prščaj je žienina vöovado, ka so ga nanje zeli, ka talico ne dobi. Žienin se je obrno pa je vö s cirkve išo. Pravo je, ka un dučas nieda tanazaj, dučas eno tašo pismo ne naredijo, dej se snejini starištja pröd svadoki podpišata, ka talico data. Da so se starištja pa svaduoctja podpisali, tie je tanazaj f cirtjaf išo pa se je tie ožieno.

K.H.

Učitelji slovenskega jezika so zborovali

Konec februarja so se na ločenih zborih sestali učitelji slovenskega jezika iz treh osnovnih šol Porabja, ločeno z razredne in predmetne stopnje. Ogleдали so si ure pouka pri Ireni Libricz v 4. in Jožetu Nemethu v 6. razredu. Kolega sta v praksi prikazala spoznanja, ki so jih že prej obdelali na seminarjih. Ob urah je bil prikazan sodoben pouk slovenskega jezika.

Učitelji so ob teh srečanjih poslušali še predavanja kolegov o sodobni dramatizaciji, o izkušnjah bralnih taborov v Sloveniji in na razredni stopnji o dvojezičnih izkušnjah pri Spoznavanju okolja.

Učitelje razredne stopnje je glavna in odgovorna urednica časopisa *Porabje* Marjana Sukič še seznanila z glavnimi zamislimi vsebine časopisa in pozvala vse učitelje in njihove učence k sodelovanju.

KJ

MADŽARSKI KONZUL V MURSKI SOBOTI

Glavni konzul Madžarske v Zagrebu, Gabor Bagi, je bil pred dnevi s sodelavci v Murški Soboti. Obiskal je člane madžarskega kulturnega društva *Baráti Kör*, se srečal z učenci, ki se na soboških osemletkah učijo madžarsčino, pogovarjal pa se je tudi z županom občine Murška Sobota Andrejem Gerenčerjem.

Sogovornika sta največ časa namenila sodelovanju med Madžarsko in Slovenijo, predvsem krajev na obeh straneh meje. Sodelovanje naj bi se razširilo tudi na tista področja, kjer doslej še ni bilo pravih stikov, Gabor Bagi je menil, da bo zdaj, ko na Madžarskem delujejo lokalne samouprave, vse to lažje uresničljivo.

V pogovoru se niso mogli izogniti tudi problematike mejnih prehodov. Martinje—Gornji Senik, Prosenjakovci—Magyarszombatfa, Pince—Tornyiszentmiklos so že tri lokacije, o katerih se veliko govori, toda stvari se le počasi premikajo. V Sloveniji je veliko problemov zaradi procesov osamosvajanja, odpiranje prehodov pa je še vedno v pristojnosti zvezne države. Na obeh straneh meje imajo tudi denarne težave.

Pomemben dejavnik sodelovanja med Madžarsko in Slovenijo sta tudi obe narodnosti. Konzul je Madžarom v Pomurju obljubil pomoč pri zagotovitvi ustreznega signala za sprejem madžarskega televizijskega programa.

se

Koline pri nas

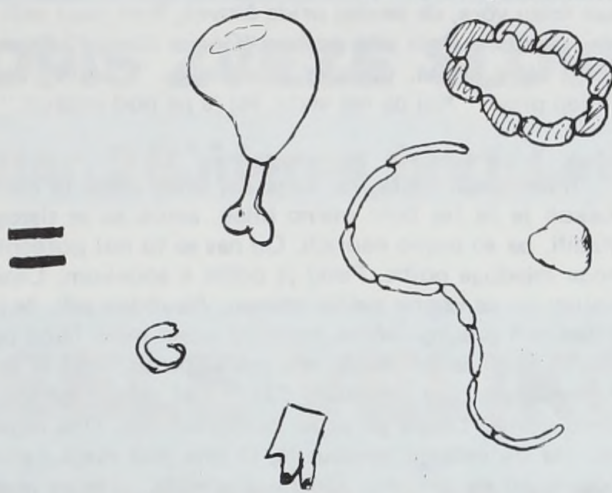
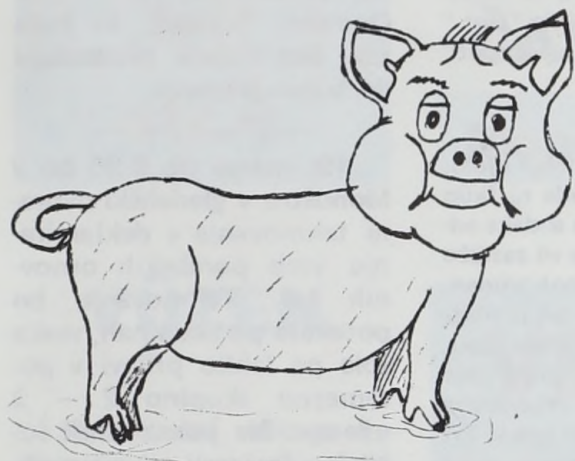
Oče in mama sta se dogovorila, da bomo imeli v soboto koline. V petek popoldne je mamica v kuhinji pripravila vse za prihodnji dan.

Zjutraj so prišli pomagači in mesar. Oče je šel v svinjak, s klešči je zgrabil zadnjo nogo prašiča, drugi so ga potegnili iz svinjaka in mesar ga je zaklal. Potem so ga dali v korito, posipali s smolo in ga polili s kropom. Obračali so ga z verigami, nato so ga dali na lestev in so odstranili dlake. Ko so ga temeljito očistili, so ga dali na

“šragle”. Mesar ga je razkosal na dve polovici in vzel ven črevesja, jetra, ledvice in pljuča. Polovico so odnesli noter in jo razkosali na manjše dele. Potem so opravili še drugo. Mesar je naredil klobase, krvavice, tlačenko.

Po končanem delu smo se z veseljem zbrali okrog mize, kjer so nas čakali dobra juha, meso s kislim zeljem in pečenka.

Tomaž Kozar, 4. razred,
OŠ Gornji Senik

Toliko veljaš, kolikor šunk imaš!

Robert Krajcar

UGANI, KAJ JE TO?

1. Beli zobje in črni so vmes, trebuh raztegne, te vabi na ples.
2. Gledajo me vsi, pa nisem gospa, na omari stojim, pa nisem okras, program imam, pa nisem računalnik.
3. Podnevi dekla, ponoči gospa.
4. V šoli hodi, pa nima nog, drži pa se te kar brez rok.
5. Žogina sestra skače vesela, popravlja napake, ki svinčnik jih dela.
6. Še težko vprašanje: "Imaš trilitrski lonec, v njem je že 2 litra vode, zraven vliješ še 2 litra. Koliko vode bo v loncu?"
7. Moja sestrična je imela petkrat rojstni dan, hodi pa v prvi razred gimnazije. Kako je to mogoče?

Poskušajte rešiti vse uganke. Pravilne rešitve nam pošljite do 29. marca na znani naslov: Uredništvo Porabje. Izmed prispelih pravilnih rešitev bomo enega izžrebali in seveda nagradili.

Nenavadno mrzla zima

V začetku februarja sem mislil, da bo letošnja zima prav takšna kot v prejšnjih letih, torej zelo topla in brez snega.

Sredi februarja me je prenetil hud mraz. Med kratko potjo od doma do šole me je kar tresel mraz. Po tem hudem mrazu pa je naenkrat zapadel velik sneg. Morali so splužiti ceste, da bi lahko šli v šolo, trgovino, službo. Iz tople sobe sem opazoval ptice, ki so iskale hrano na dvorišču. Spomnil sem se na krmilnico za ptice na

podstrešju. Takoj sem jo prinesel. Postavil sem jo na vrt pred oknom. V krmilnico sem dal seme in ocvirke. Čez kratek čas so priletele sinice in z veseljem jedle. Postalo mi je toplo pri srcu, ko sem pomislil, da sem naredil nekaj dobrega.

Upram, da hud mraz in sneg ne bosta dolgo trajala in da pride naravo zbujajoča pomlad.

Franci Šteinmetz, 8. razred,
OŠ Gornji Senik

Predstavljam vam svojo šolo

Obiskujem 2. osnovno šolo. Naša šola je v Monoštru. Zgradili so jo pred šestimi leti. Nova je in zelo velika. V to šolo hodi mnogo učencev. To so Madžari ter učenci slovenske in nemške narodnosti. Učim se slovenski jezik in obiskujem slovenski pevski zbor ter nemški krožek. Na šoli imamo veliko krožkov. Vsak učenec se lahko prijavi v krožek, ki ga zanima.

Na šoli imamo tudi lepo, veliko telovadnico. Tu imamo večkrat tekmovanja. Tudi jaz rada telovadim, večkrat tudi tekmujem, ko se pomerimo med razredi.

V šoli se pridno učimo, zato dobimo dobra spričevala in tudi priznanja. V medšolskih tekmovanjih dosežemo dobra mesta ne samo v športu, temveč tudi pri drugih tekmovanjih.

Ob vsakem prazniku imamo proslave, za kar pripravimo kulturne programe. Po končanih programih imamo večkrat tudi disko.

Na šoli je tudi velika kuhinja in jedilnica. Tu lahko dobimo malico in kosilo. To je dobro predvsem za učence v podaljšanem bivanju.

Renata Horvath, 5. b,
OŠ Monošter

VEŠ - VEM

ALI STE ŽE SLIŠALI, DA IMAMO RASTLINE, KI JEDO MESO?

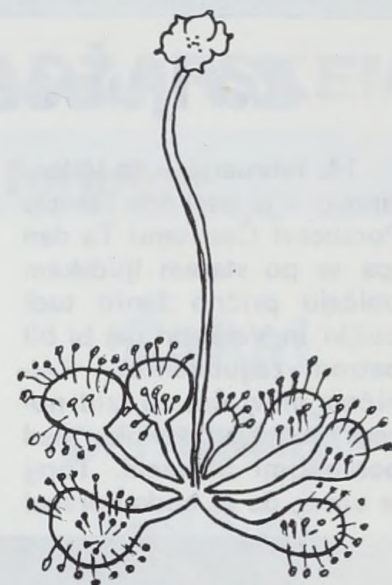
Seveda imamo tudi take, pravimo jim mesojede rastline. Ena takih je ROSIKA.

Ta rastlina raste predvsem v gostem mahu, v močvirnatih predelih. V takem mahu je opazna majhna rastlina z dokaj čudnimi listi. Ti listi so skoraj čisto pri tleh in imajo obliko kija. Listi imajo na sebi polno majhnih, a dokaj dolgih laskov. Na teh so majhne kapljice lepljive snovi. Te kapljice tekočine se ob sončni svetlobi svetijo kot majhni biseri. Iz listov se dviga dokaj dolg pecelj. Na njem je droben beli cvet.

Če slučajno muha sede na liste ob tleh, se prilepi nanje. Nato se začnejo listi počasi zapirati in ujeta muha več ne more ven. Listi začnejo iz muhe počasi srkati mehke dele. Ko je muha izsesana, se listi počasi odprejo in veter odnese z listov ostanke muhe, oziroma jih dež

opere.

Ta rastlina je bila včasih zelo znana, saj so jo uporabljali celo za čaj proti prehladu. Da-

nes pa je ta rastlina bolj redka in zaščitena.

RAČUNALNIŠKI SLOVARČEK

Ta kotichek je namenjen za vas, ki imate na šoli ali doma računalnik. Tokrat smo vam pripravili program, ki vam bo pomagal pri učenju novih slovenskih besed. Torej na delo! Najprej prepisi program!

```
5 REM RACCUNALNIŠKI SLOVARČEK
10 PRINT "□"
20 FOR I=1 TO 300
30 READ S$
40 READ M$
45 LET P=0
50 PRINT S$;:INPUT O$
60 PRINT
70 IF O$<>M$ AND P<3 THEN LET P=P+1
75 IF P=3 THEN PRINT "M$;PRINT "□";GOTO 85
77 IF O$=M$ THEN PRINT "CCESTITAMI ZADEL SI □";GOTO 85
78 IF O$<>M$ AND P<3 THEN PRINT "POSKUSI SSE ENKRATI"
80 PRINT:GOTO 50
85 PRINT
90 NEXT
100 DATA SZAMITOGEP, RACCUNALNIK, SZOTAR, SLOVAR, ROVAT, KOTICHEK
110 DATA MEGPROBALNI, POSKUSITI, GRATULALNI, CCESTITATI
120 DATA MAGNESLEMEZ, DISKETA, ATVENNI, PRESNETI, MEGFELELO
130 DATA USTREZEN, ELTALALNI, ZADETI, ADAT, PODATEK, MEGJEGYZES
140 DATA OPOMBA, KEPERNYO, EKLAN, STB., ITD., ZUTTAL, TOKRAT
```

Opombe.

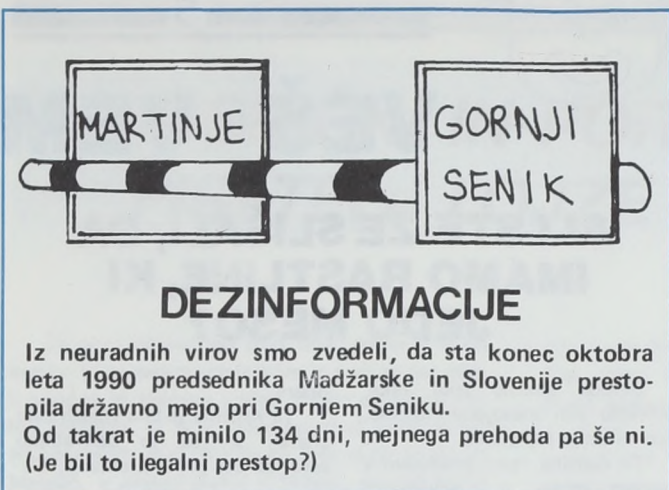
1. Presnemi! Na magnetofon:SAVE "SLOVAR" Return. Na disketo:SAVE "SLOVAR",B Return.
2. □= Shift+clr/home
3. □= Control+2
4. □= C+7
5. V vrstah, ki se začnejo z DATA (od 100 naprej), vpiši najprej madžarsko besedo, daj vejico, nato pa vpiši ustrezno slovensko besedo, daj vejico, madžarska, vejica, slovenska itd.
6. V vsako DATA-vrsto lahko vpišeš dve vrsti podatkov na ekranu.
7. CC=C, ZZ=Z, SS=S

Dušan Mukič
4. razred, Sombotel

DRAGI OTROCI!

Sprejeli smo vaše predloge, kako naj bi se imenovala ta stran. Najbolj so se potrudili učenci osnovne šole na Gornjem Seniku in učenci 2. osnovne šole v Monoštru. Uredništvo se je zaenkrat odločilo za predlog Erike Mukič iz 4. b razreda v Monoštru. Čaka jo knjižna nagrada v uredništvu. Če pa imate še kaj boljšega v zalogi, nam pošljite!

Uredništvo

DEZINFORMACIJE

Iz neuradnih virov smo zvedeli, da sta konec oktobra leta 1990 predsednika Madžarske in Slovenije prestopila državno mejo pri Gornjem Seniku. Od takrat je minilo 134 dni, mejnega prehoda pa še ni. (Je bil to ilegalni prestop?)

Za ljubezen gre...

14. februarja — na Valentinovo — je izšel nov časopis Porabcev! Čestitam! Ta dan pa se po starem ljudskem običaju prično ženiti tudi ptički in Valentin naj bi bil patron zaljubljenec. Resnično pravi čas za izid novega štirinajst dnevnika med porabskimi Slovenci. Torej je upati, da se bodo Porabci

vas na Ftičkarsko gostuvali, šteto de se dogajalo v soboto gospoudovoga leta 1991, 16. februarja ob 18. vori v gostilni Bogdan v Odrancih. Na ouder do pouleg ceremonijale stoupili tudi: pevski zbor, trambulaši, Veseli les, lücke pevke ino Treza pa Števek. Te de se pa gostuvanje služilo. Vaši vda-

Mlada humorista Trezika in Števek, ki sta tudi nastopila na "Ftičkovon gostovanji" v Odrancih.

kar zaljubili vanj ...

Starega običaja pa se radi spominjajo tudi v Beltincih, kjer tamkajšnje Društvo za varstvo in vzgojo ptic Slavček vsako leto poskrbi za ptičje gostuvanje. In tako so se tudi letos pojavili plakati, ki so vabili: "Pozvanje! Visoko cenjene gospe in gospodje pozavlemo

ni ftički!"

Časopis Porabje je izšel 14. februarja, "Ftičkarsko gostuvanje" pa je bilo čez dva dni v Odrancih. Bilo je prijetno, lepo in zabavno. Naj spomin na Valentinovo ne zbledi!

Filip Matko iz Beltincev

NIKA ZA SMEJ

Živo je na Verici eden pavar, šteti je od toga bijo hirašan, ka je spoj miran človek bijo. Sin se je po njen virgo, on je tu takši miran, tjesan človek bijo. Lüstvo je sprtolejeti travo kosilo, krmi sišilo. Njiva sta tu začnila kosit pa pomalek sišit. Eden lejpi den deta s konjami krmo naklajat. Strašno velki vauz sta naklala. Oča je bijo na kaulaj, sin je pa gor lüčo krmo. Da sta z žrtom pa z vaužami krmo dol stisnila, vauz je stau tak, kak mora biti. Pomalek se zemete na paut. Oča cüglja v roke zemejo, gonijo konja. Sin pa za vozaun klepa.

Kak se je zgudilo, kak nej, na gnakoj pauti se je vauz gorobno, not f šanc. Sin je kaj nej mogo z vozaun, doj si je seu. Že tan sedi tak frtau vora, da pauleg pridja človek, šteti paut redi. Of si tu doj seda, pa malo sledi pita pojba: "Gor si obrno?" Pojep pravi: "Gor." Malo eštje sadita, utkapor pita pojba: "Oča vej, da si gor obrno?" Pojep pravi: "Kaj pa nej vedo, vej je pa pod vozaun."

* * *

Indešnjoga svejta, da eštje nej bilau cuga, je lüstvo peštji ojdlo. Kakoli je te fse bole mirno bilau, zatok so se tistoga reda tu fküp sfadili, pa so bojno naprajli. Od nas so tu not potegnili za sodake ednoga mladoga pojba. Peški je odišo k sodakom. Lepau je vó zaslužo bojno, pa se vzeme pejški domau. Naučden odi, že je trnok trüdan. Eden den prauto večere zagledna edno malo izičo pa si tak premišlava: kakoli se mi zgudi, not mo se proso. Rad bi že f postala spau. Kloncka pa čüja odgovor: "Ja." Not stauipi pa vidi, da je vertinjja sama doma. Lepau go prasi za prenočišče. Ona dopisti, večerjo ma da. Da sta večerjo zgotauvila, te ona pita njega, gde stje spati? Pri bocina ali pa pri njej. On go pogledna, vidi da je nej mlada, dapa eštje fejs ženska. Brodo si je, tak mo nauri pri teleti spati, da leko spin tu.

Našoma viteza je lejpa nauč bila, že trnok dugo je nej tak dobro "spau" kak zdaj. Fajn zajtrek ga čaka, pa da začne gesti, se oprejo dvera pa not stauipi edna lejpa, 20 lejt stara dekla pa se ma not pokaža: Ge san Boci. Naš vitez sefale farbe špila, potistin sa on tu not pokaža: Ge san pa edno velko govodo.

Irena Barber

Starši, razmislimo!

ALI OBSTAJA IDEALEN OTROK?

Navadno starši niso nikoli povsem zadovoljni s svojim otrokom. Nekateri starši radi skozi vzgojo otrok izpopolnjujejo svojo lastno mladost. Radi bi, da tisto, kar ni uspelo njim, doseže njihov otrok.

Torej: čisto idealnega otroka ni. Vsak otrok prinese s seboj ob rojstvu dedne zasnove, gene, pozneje pa se mu oblikujejo značajske lastnosti. Tako ima vsak otrok dobre in slabe zasnove, odvisno pa je, kako mu v pravilnem okolju z vzgojo razvijamo predvsem dobre lastnosti.

Nekateri starši želijo svojega otroka nasilno spreminjati. Čim večje pa je tako nasilno spreminjanje, tem bolj se pri takem otroku pojavlja negotovost. Otrok navadno iz takih starševskih naporov nasilnega spreminjanja dobiva občutek manjvrednosti in negotovosti. Če na primer starši pred otrokom in drugimi ljudmi vedno poudarjajo, "da je otrok sramežljiv, da se ne sme tako obnašati, itd.", se bo tak otrok vedno bolj zapiral vase. V takem primeru je potrebno otroka spodbujati, ne izpostavljati slabih lastnosti.

Starši bi morali razumeti, da iz svojega otroka ne poskušajo narediti "idealnega sina ali hčerke", kajti v takem primeru so navadno le razočarani, saj ima nasilno spreminjanje dednih zasnove le nasprotno posledice. To pa ne pomeni, da otroka ne bi pravilno vzgajali in mu razvijali dobrih značajskih lastnosti.

Še nekaj je zelo pomembno. Nikoli svojega otroka slepo ne primerjajmo z drugimi otroki. Vsak otrok se razvija v samostojno osebnost.

Navedimo primer:

Sošolci vašega otroka so se zbrali na njegovem rojstnem dnevu. Skupno so štirje otroci. Prvi otrok kaže srečno mladost, a je nekoliko bolj nemiren in nervozen. Drugi otrok se dokaj lepo obnaša, je pa zelo plašen in negotov. Tretji otrok je vesel, sproščen, je pa slabši učenec. Četrty otrok je dober učenec, lepo se obnaša, je pa zelo zaprt vase in se težko prilagaja družbi. Tako se krog sklene. Vsak izmed otrok ima neke dobre, a žal tudi slabe lastnosti — ali celo dedne zasnove.

Torej je naloga staršev, da svojega otroka sprejmejo takega, kot je, z dobrimi in slabimi življenjskimi zasnovami. Moramo ga spodbujati, kazati z lastnim zgledom in delom življenjske vrednote. Tako otrok sicer ne bo postal idealen, ker takega ni, razvil pa bo predvsem dobre lastnosti, bo pošten, delaven, resnicoljuben, sproščen človek, nam v veselje in zadovoljstvo.

KJ

... DO MADŽARSKE

Na svojem zadnjem zasedanju je samoupravni organ mesta Monošter izvolil nekatere predstavnike narodnosti za zunanje člane komisije za narodnosti in mednarodne stike. V tem organu bo interese Nemcev zastopala Magdolna Unger, namestnica ravnatelja na 2. osnovni šoli v Monoštru. Za Slovence se bo zavzemal učitelj na števanovski šoli Laci Domjan. Komisiji, ki šteje zdaj šest članov, predseduje dr. Vince Németh.

19. marca ob 8.30 bo v Monoštru v gledališki dvorani tekmovalje v deklamiranju vseh porabskih osnovnih šol. Tekmovalje bo potekalo po skupinah, vsaka šola pa lahko prijavi v posamezno skupino 2 — 3 učence. Na posameznih šolah so že imeli tekmovalja. Učencem želimo veliko uspeha.

=====

Po podatkih urada za zaposlovanje je bilo v Monoštru in okolici konec februarja 99 nezaposlenih. Od teh jih dobiva 51 podporo za nezaposlenost (munkanélküli segély). Vsota minimalne podpore je 5.800 forintov, (to je trenutno na Madžarskem minimalna plača), maksimum pa je trikrat toliko. V Monoštru je največ brezposelnih (munkanélküli) iz starostne skupine od 31 do 40 let.

Iz slovenskega Porabja so trije, ki trenutno nimajo dela.

+++++

Lastniki osebnih avtomobilov so se v zadnjem času navadili na znižanje cene bencina, kajti od 16. februarja so lahko kupovali gorivo za 2 forinta ceneje, od 7. marca pa odštejejo še en forint manj.

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek
Glavna in odgovorna urednica Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter, Széll Kálmán tér 11, p. p. 77

Cena:
posamezna številka 10 forintov oz. din, celoletna naročnina 240 forintov oz. din

Tisk: SOLIDARNOST, Arhitekta Novaka 4 69000 Murska Sobota, Slovenija

Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Že imate? - Már megrendelte?

Naročam časopis Porabje — Megrendelem a Porabje című újságot

Ime in priimek — Név: _____

Naslov — cím: _____

Podpis — aláírás: _____

Naročam za pol leta/za eno leto.
Megrendelem fél évre/egy évre.

Naročilnico pošljite na naslov (v Sloveniji):
Solidarnost, 69001 Murska Sobota, Arh. Novaka 4.
A megrendelőlapot küldje a következő címre:
Porabje Szerkesztősége, Szentgotthárd, Pf: 77.